

Les comarques centrals del País Valencià busquen un model de desenvolupament

El centre s'organitza

La regió 2, la macrocomarca, són els diversos noms que adopta l'espai compost per les comarques centrals del País Valencià que ara preparen un model de creixement que els permeta mantenir la seua estructura policèntrica enfront del centralisme de València i Elx-Alacant.

Trencar la dicotomia entre València i l'eix Alacant-Elx-Santa Pola, i construir un espai amb un model territorial ben diferenciat i, bàsicament, multipolar. Aquests són dos dels objectius principals del projecte que el centre d'investigacions comarcals Alfons el Vell i l'Ajuntament de Gandia han encarregat a un grup de professors de la Universitat de València, dirigit per Júlia Salom.

Però no es tracta de teoritzar. La investigació té un espai de treball molt concret: les comarques centrals del País Valencià: la Costera, l'Alcoià, la Safor, el Comtat, la Marina Alta i la Vall d'Albaida. Una excepció dins l'evolució general de l'estructura urbana als Països Catalans que permet posar en marxa aquest nou model de desenvolupament. La iniciativa va partir del Centre Alfons el Vell, que coneixia els estudis sobre ordenació territorial de la professora Salom. L'encàrrec va ser molt concret: buscar la manera de preparar per als futurs reptes europeus aquestes comarques que, per la seua evolució, han mantingut una interrelació constant sense caure en els errors que altres models d'evolució han causat.

L'estudi es troba en una fase inicial però els primers passos han demostrat que el cas d'aquestes comarques és únic i fa possible aplicar models de creixement no centralista. La raó principal per la qual s'ha triat aquesta zona és la presència de ciutats mitjanes que s'han convertit en les capitals de les comarques i que s'han especialitzat en un tipus particular d'economia. Si bé aquesta especialització és, en certa mesura, negativa, possibilita també la complementarietat dels serveis que cada zona pot aportar.

Per a Júlia Salom, el fet que en aquest espai físic s'haja donat un creixement de població i d'activitat econòmica sense que un centre siga el pol d'atracció que

despobla la resta del territori és una excepció. "A més -afegeix- a tot el País Valencià és constant el flux de població i activitat cap a la costa amb el despoblament consegüent de les zones de l'interior. Només algunes comarques com l'Alcoià o el Comtat han pogut contrarestar aquesta dinàmica".

"Aquesta zona -comenta José Miguel Albertos, de l'equip que treballa amb Júlia Salom- trenca el model de concentració al voltant dels grans nuclis urbans. Podríem dir, resumint, que el País Valencià s'organitza al voltant de tres nuclis, Castelló-Borriana, València, Elx-Alacant i, a més, aquesta zona, que no té un nucli definit però que no depèn ni d'Alacant ni de València perquè té un dinamisme propi. Històricament va ser Xàtiva el centre d'aquest espai, però amb la decadència en què va entrar a finals del segle passat, va perdre el seu paper hegemònic".

Els antecedents històrics d'aquesta agrupació territorial són diversos. La "macrocomarca" o la "regió 2", segons els diversos noms que ha rebut fins ara aquest nou projecte d'organització territorial, ocupa un espai molt similar al que va tenir entre 1822 i 1833 la província de Xàtiva i un poc més reduït que el que corresponia a la governació foral de "dellà lo riu Xúquer". Les diverses circumstàncies històriques han fet que cap de les ciutats de la zona haja mantingut durant molt de temps una clara hegemonia. Si en un moment va ser Gandia el centre més important de la cultura i la vida medieval, posteriorment Xàtiva li va arrabassar el ceptre i més tard, al segle passat, el període d'expansió econòmica va revitalitzar el port de Dénia gràcies a l'exportació i Alcoi va assolir el títol de la ciutat més industrialitzada del país.

El fet que s'haja produït aquesta mena d'evolució no correspon en absolut a una

planificació preparada "perquè -com indica Júlia Salom- en aquest país no s'ha fet mai política territorial, que no consisteix únicament a construir carreteres o ajudar unes empreses, sinó a fer un plantejament global amb uns objectius molt concrets". La planificació, doncs, tractarà ara de preservar i potenciar aquest model multipolar. "Aquesta estructura -comenta J.M. Albertos- ha de conservar-se perquè evita processos de congestionament i aglomeració. El model s'ha consolidat perquè l'interior es va industrialitzar durant el segle XIX i el litoral es va inclinar pel sector serveis, però el model es troba ara en perill".

Les tendències globals de l'economia continuen buscant l'aglomeració de tots els serveis en zones molt concretes. "D'aquesta manera -indica la professora Salom- s'accentuen els desequilibris i, a més, és ben palès que la concentració disminueix considerablement la qualitat de vida". Així, doncs, el principal objectiu de l'estudi és buscar la manera de competir amb el model multipolar o policèntric enfront del model centralista. "Bàsicament -opina J.M. Albertos- es tracta de buscar una complementarietat entre els sectors que ara no existeix. En aquestes comarques hi ha una indústria, diguem-ne tradicional, com la de l'Alcoià o el Comtat, un sector de serveis i turisme molt important com el de la Safor o la Marina i un sector comercial molt desenvolupat a la Costera. Cal posar d'acord tots els sectors i fer que, per exemple, una empresa d'Alcoi sàpia que pot tenir el seu equipament de software o el seu servei d'assessoria a Gandia. De moment hi ha una excessiva especialització que hem de combatre. En aquest sentit entra també la necessitat de potenciar el turisme d'interior en comarques com la Val d'Albaida o el Comtat que tenen recursos paisatgístics impressionants. Això donaria vida a un sector fins

Turisme

	la Safor		la Costera		la Marina Alta		l'Alcoià		el Comtat		la Vall d'Albaida		TOTAL	
	Establiments	Places	Establiments	Places	Establiments	Places	Est.	Places	Establiments	Places	Est.	Places	Establiments	Places
Hotels (d'1 a 5 estrelles)	15	3.158	2	103	12	2.127	3	282	1	83	1	72	34	5.825
Hostals	11	411	-	-	18	438	1	55	-	-	3	71	33	975
Apartaments	240	1.077	-	-	177	895	-	-	-	-	-	-	417	1.972
Càmpings	17	8.355	-	-	11	3.797	-	-	-	-	-	-	28	12.152
Fondes	14	222	5	94	14	230	3	29	2	24	8	108	46	707
Restaurants	262	16.201	27	1.806	345	16.580	46	3.097	18	1.155	36	2.399	734	39.573
Cafeteries	28	1.968	12	776	24	1.108	4	247	-	-	2	101	70	4.099

Estructura ocupacional de la població

	Agricultura	Indústria	Construcció	Servis
la Safor	24%	20%	10%	47%
la Costera	18%	39%	9%	34%
la Marina Alta	23%	21%	16%	41%
l'Alcoià	6%	54%	7%	33%
el Comtat	-%	-%	-%	-%
la Vall d'Albaida	16%	53%	6%	23%
Total	17,4%	37,8%	9,6%	35,6%

Densitat de població

Habitants per km²

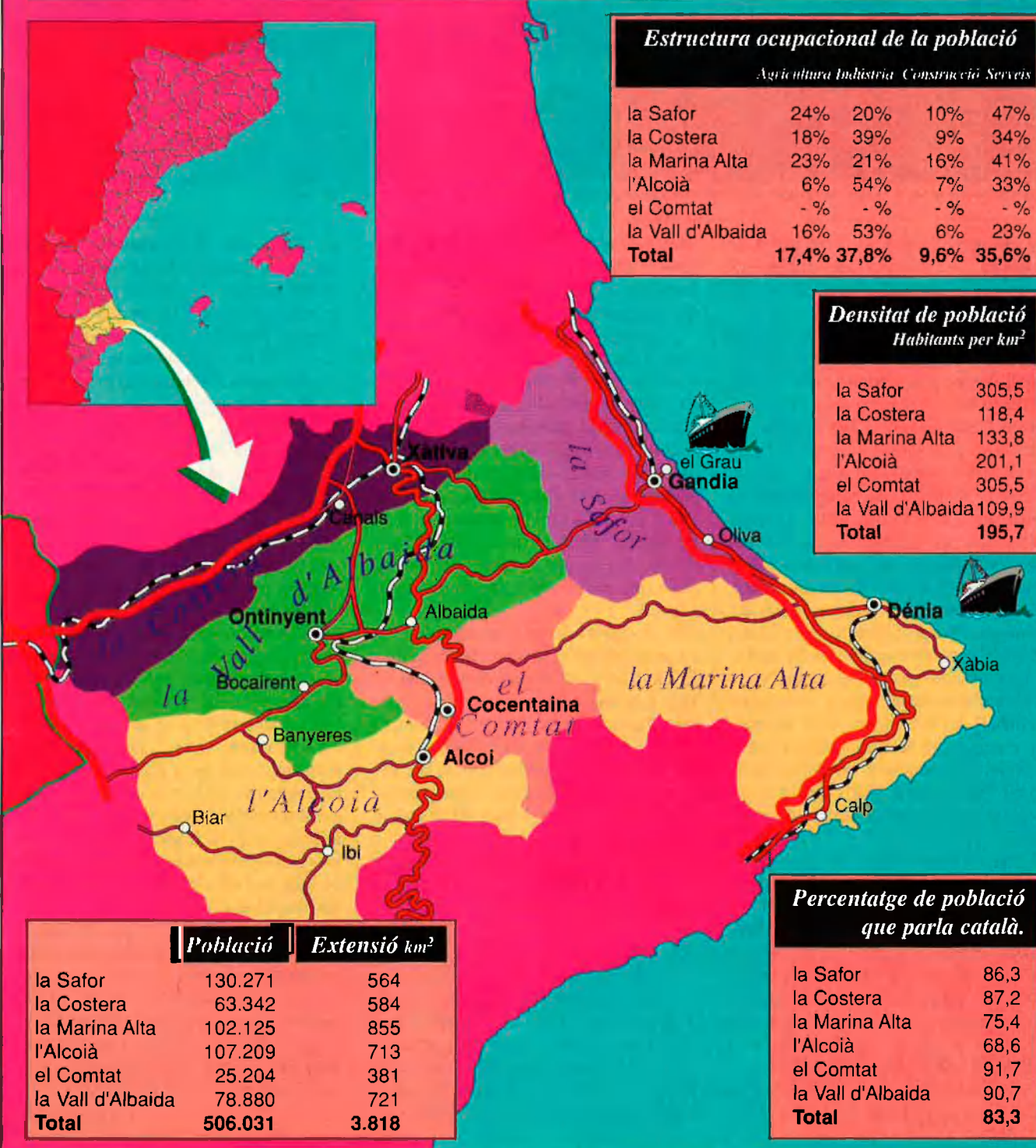
la Safor	305,5
la Costera	118,4
la Marina Alta	133,8
l'Alcoià	201,1
el Comtat	305,5
la Vall d'Albaida	109,9
Total	195,7

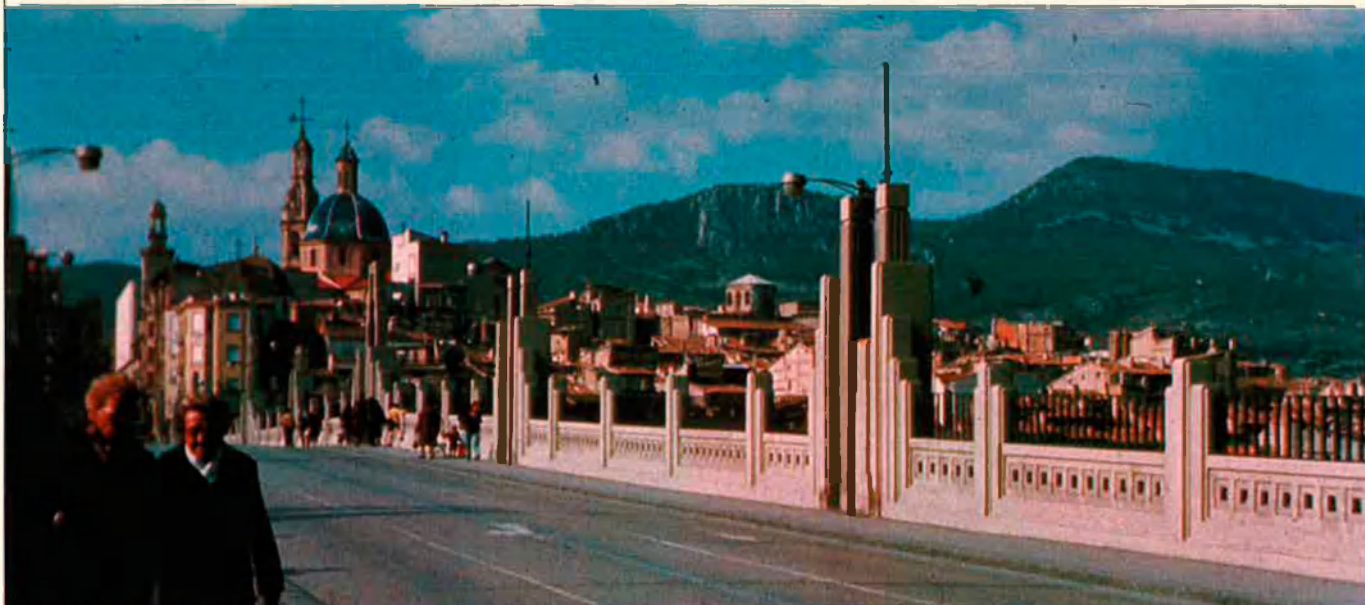
Percentatge de població que parla català.

la Safor	86,3
la Costera	87,2
la Marina Alta	75,4
l'Alcoià	68,6
el Comtat	91,7
la Vall d'Albaida	90,7
Total	83,3

Població Extensió km²

la Safor	130.271	564
la Costera	63.342	584
la Marina Alta	102.125	855
l'Alcoià	107.209	713
el Comtat	25.204	381
la Vall d'Albaida	78.880	721
Total	506.031	3.818

La potència industrial d'Alcoi ha aconseguit aturar el procés de desdoblament de les comarques interiors del País Valencià.

RAFA GIL

ara inexistent i reduiria la saturació a les comarques de la costa que, també, podrien combinar amb l'interior la seua oferta turística".

Fins ací la part teòrica. La idea va ser presentada en societat a Gandia pels seus impulsors, el president d'Alfons el Vell, Néstor Novell, i l'alcalde de la ciutat, Josepa Frau. A l'acte hi havia també representats dels equips de govern de les ciutats de Cocentaina, Alcoi, Dénia, Xàtiva i Ontinyent per protagonitzar un debat sobre el projecte. Era la primera oportunitat per observar la transcendència política del que en principi era només una iniciativa teòrica. Hi havia, a més, dos representants de l'administració autonòmica: Vicent Soler, vice-president de les Corts Valencianes i Salvador Verger, director general d'administració pública que fa divuit anys ja va redactar un treball de llicenciatura sobre la possible coordinació de les comarques centrals del País Valencià. El debat no va existir. Tots els participants apostaren pel projecte i se'n mostraren fervents partidaris.

A excepció de Dénia, on l'alcalde és Sebastià Garcia, d'UPV, totes les capitals de comarca d'aquesta "nova regió" es troben en mans del PSOE. El consens polític sembla, doncs, total. Néstor Novell i Vicent Soler van recordar que hi havia una altra consideració important a tenir en compte: aquestes comarques són les que tenen un nivell d'ús del català més ampli i on la llengua manté les cotes de normalitat més altes. Sebastià Garcia es va encarregar de recordar els antece-

dents històrics que havien lligat les diferents comarques i va destacar el fet que foren els camperols d'aquesta zona els que protagonitzaren la segona germania.

Les primeres demandes dels representants locals van anar dirigides a les comunicacions. Vicent Requena, alcalde d'Ontinyent, recordà que encara queda per acabar la carretera d'Almansa a Gandia, que comunicaria les comarques interiors amb la Safor de manera molt més eficaç a les actuals comunicacions i que altres infraestructures tampoc estan esteses per tot el territori, com la fibra òptica que va per la costa fins Alcoi, però que no arriba a les ciutats d'el Comtat.

En el capítol de les comunicacions es va recordar també la supressió de la línia fèrria Alcoi-Gandia, que donava una eixida a la mar a les comarques de l'interior. Per a Salvador Verger, la falta de bones línies de comunicació era l'obstacle principal que impossibilitava la coordinació de les comarques. "Això passava en el moment en què vaig fer el treball —comenta Verger— però si ara torna a preocupar el tema, això vol dir que les coses no han millorat tant com hauria fet falta. En qualsevol cas jo parlava en aquell treball de la necessitat de buscar una administració específica per al País Valencià perquè si no, era impossible, des de l'estat, concebre aquesta mena de planificacions, i això ara ja ho tenim".

Els primers passos estan fets, però encara queden moltes qüestions per definir. Entre elles el paper que tindrà l'administració autonòmica en els possibles can-

vis. Per a tots el presents en l'acte de Gandia, la iniciativa ha de ser presa pels poders municipals però el seu paper ha de ser bàsicament el de fer demandes coherents i conjuntes a la Generalitat valenciana. "El fet que unes ciutats s'organitzen i demanen conjuntament el que volen és el més destacable d'aquest projecte —comenta Salvador Verger— perquè aquests municipis abandonen la 'política de campanar', el 'tot per a mi', i cerquen per ells mateixos la complementaritat".

La fase teòrica del projecte, l'estudi realitzat per l'equip de Júlia Salom, finalitzarà en cinc mesos i, a partir d'aquell moment, es pot convertir en una eina de treball o en un paper mort. Entre els perills que la iniciativa pot trobar destaca el fet que el projecte es convertesca en una nova xarxa burocràtica per a la zona. "Hem d'evitar —aclareix Albertos— referir-nos a la zona amb el nom de la quarta província o l'eix entre tal i tal ciutat perquè precisament volem fugir d'això. Es tracta de tot el contrari, de buscar una organització per a un territori totalment diferent a les actuals, i això no implica necessàriament la construcció d'una entitat administrativa perquè, en lloc d'afavorir el procés, podria anquilosar-lo".

El repte està llançat. Les possibilitats de desenvolupament són moltes i les ciutats implicades es troben disposades a trencar el que Néstor Novell va anomenar "la paràlisi d'idees i projectes del suposat Cap i Casal". El futur dirà fins a quin punt les altes institucions volen participar en un projecte on no tenen el protagonisme.

Jordi Sebastià